

Загальні висновки Другого щорічного форуму «Виконання рішень національних судів в Україні»

Учасники другого щорічного форуму «Виконання рішень національних судів в Україні», 1 жовтня 2019 року, звернули увагу на ситуацію стосовно виконання рішень національних судів та сучасний стан системи виконання судових рішень, зауваживши, що вирішення цього питання є спільним пріоритетним завданням всіх гілок влади, і підкреслили що вирішення цього питання сприятиме забезпеченню захисту конституційних та конвенційних прав та свобод людини, посилить довіру до суду та інших державних інституцій,

Взяли до уваги вимоги статті 6 §1 Європейської Конвенції з прав людини, сталої практики ЄСПЛ (справа *Горсбі*, яка визначає цю проблему як проблему доступу до правосуддя), вимоги рішень *Юрій Миколайович Іванов та Бурмич та інші* стосовно України, які визначають проблему невиконання рішень судів як суттєву дисфункцію держави, тобто проблему неналежної організації державного управління у сфері виконання судових рішень, практики та вимог рішень КМРЕ від червня та вересня 2019 року стосовно цієї проблеми, які вимагають негайних дій на найвищому політичному рівні з метою забезпечення ефективного доступу до правосуддя, про що, зокрема, йдеться в Указі президента України від 30 вересня 2019 року, та створення засобів захисту і, зокрема, прийняття на рівні уряду Плану дій та вироблення пропозицій щодо комплексних змін до законодавства, інституційних та практичних змін,

Рекомендували органам влади вжити такі заходи:

1. Провести повну інвентаризацію рішень національних судів, які перебувають на виконанні та постійно моніторити ситуацію стосовно кількості рішень та загального боргу за невиконаними рішеннями національних судів, на підставі цього забезпечити на постійному рівні облік рішень та боргів за цими рішеннями стосовно держави, державних установ, підприємств та організацій;
2. Прийняти єдину сталу (довгострокову) стратегію реформи системи виконання рішень національних судів, що ґрунтуватиметься на спільному баченні цієї проблеми всіма гілками влади, взявши до уваги доповіді представників законодавчої влади (комітету Верховної Ради України), судової влади (Верховного Суду), Міністерства юстиції України (Уповноваженого у справах ЄСПЛ), а також представників правничої громадськості, з чіткими термінами вжиття заходів, взявши до уваги експертні висновки Ради Європи та висновки національних експертів стосовно першопричин невиконання рішень національних судів постановлених проти держави;
3. Забезпечити створення на національному рівні засобів правового захисту, а також реформувати систему виконання в напрямку забезпечення автоматичного

виконання рішень стосовно держави, державних підприємств, установ та організацій;

4. Звернути увагу на необхідність забезпечення інституційної незалежності судових виконавців, як державних так і приватних, та визначення стратегічного розвитку системи виконання в напрямку мішаної системи або повної лібералізації системи виконання рішень судів та розширення сфери відповідальності приватних виконавців, а також взяти при цьому до уваги необхідність убезпечення від корупційних ризиків, пов'язаних із діяльністю щодо виконання судових рішень;
5. Розглянути можливість подальшого розвитку інституції судового контролю, як через положення законодавства так і через розвиток судової практики, в той же час убезпечити від необґрунтованого зупинення чи припинення виконавчого провадження судами чи самими виконавцями;
6. Звернути увагу на необхідність удосконалення конституційних та законодавчих норм щодо посилення обов'язку виконувати судові рішення та забезпечення автоматичного виконання рішень судів, де держава як відповідач має виконувати такі рішення безумовно;
7. Розглянути можливість кодифікації та актуалізації нормативних актів щодо функціонування системи виконання судових рішень, приведення їх у відповідність з вимогами права Ради Європи;
8. Проаналізувати проблеми бюджетування, забезпечення виконання рішень судів належними видатками, відповідальності держави та систему мораторіїв на виконання рішень судів та розглянути можливості усунення законодавчих та практичних перепон, що не дозволяють виконання судових рішень;
9. Забезпечити розробку якісної цифрової комунікації між органами судової та виконавчої влади щодо виконання рішень судів, автоматизації та спрощення процесу виконання рішень, а також створення відповідних баз даних, з метою спрощення процесу виконання та диджиталізації цього процесу.

Освітнім установам та громадським організаціям

10. Поширювати інформацію стосовно виконання рішень судів та обов'язку виконувати такі рішення;
11. Брати активнішу участь у процесах громадського обговорення та розгляду пропозицій щодо реформи виконання судових рішень, обговоренні заходів загального характеру на виконання рішень ЄСПЛ та поширенні інформації про виконання цих рішень.

Раді Європи

12. Висловити задоволення змістом обговорень та продовжити роботу форуму та експертні обговорення в тому числі в наступному році.